

Brudstykke af en Retssag vedrørende den svenske Adelsmand Anders Gyllenroths norske Hustru.

Meddelt ved **A. W. Rasch.**

Den svenske adelige Slægt Gyllenroth, der adledes 1679, har just ikke været meget talrig og uddøde allerede med Stamfaderens Søn Anders Gyllenroth, der efter Anreps „Svenska Adels Ättar-Taflor“ II S. 120, blev halshugget paa Galgebakken udenfor Stockholm 1722.

Denne Anders Gyldenroth har sandsynligvis været en noget vidtløftig Herremand, siden han har endt sine Dage paa en saadan Maade. Ogsaa her i Landet har man et, om end flygtigt Spor af ham, da han, hvad Anrep ikke kjender, har fundet sig en Brud her, med hvem han dog kun har levet ganske kort sammen, hvad der nærmere vil sees af efterfølgende.

Christian Friderich Povisch, Kongl. Maytts Estats Raad og Stigtsbefallingsmand offuer Christiansands Stift Mag. Jens Bircherod, Biscop og Superintendent ofver Christiansands Stift — — — Gjører Vitterligt, at Ao. Christi 1707 den 18 Junii da den ordinari Consistorial Ret udj Christiansand¹⁾ endda Continuerede fremkom for os i Retten Städtz Procurator Monsr Christian Friderich Sogn, befuldmegtigt af Elizabeth Hermansdatter von der Burg, med en udtaget Consistorialstefning Contra hendis Ægtemand Andreas Gylden Rod, andgaaendis desertion, huorom Stefningen ord for ord liuder saaledis.

Christian Friderich Powisch Kongl. Kongl. Maytts Estats Raad og Stiftbefalings Mand over Christiansands stift.

Jens Bircherod Biscop og Superintendent ofuer bemelte Christiansands stift.

Gjør Vitterligt at for os haver andraget og tilkiendegifuet Erlig og Gudfrygtige Matrone Elisabeth Hermans Daatter von der Burg, huorledis hun skal være beføjet for Consistorial Retten til forandring at paaanke det ægteskabs baand, som imellum hende og hendes mand Andreas Gyldenrod, ungefehrlig for 10 Aar siden ved een hæderlig og Christelig Copulation bunden blef; Og det formedelst bemelte hendes Mand, icke som een Egtefælle hos hende har Continuerit, mens tvertimod 14 Dage efter deres Brøllup uden skielig aarsage hende forlat

¹⁾ Christiansands Bisparkiv 2 d. (nyt Nr. 39) fol. 223 b flg. (Chr.sands Consistorialrets Forhandlingsprotokol 1693—1726).

og bort Rejst, og siden iche igienkommen, ej heller hende noget om sin tilstand, enten hand er Lefvende eller Død, tilskrevet, huilchet Citantinden alt med et Welbekræftet tingsvidne af dato 16 Martij 1707 foregiver i fuldkommenhed at gotgiøre og beviise; hvorfore hun som meldt formoder ved Consistorial Retten at faa efter Loven, samme Egteskabs Baand vedbørlig ophæfuit og tilintet giort, heldst og efterdj hun som een ærbar og skichelig Danneqvinde nu paa 9 aar, som er langt ofuer dend tid Loven determinerer, har ført et sømmeligt Lif og Lefnet. huilchet hun Jligemaader for Retten agter at beviise, og fordj vil paastaa een retmæssig fraskillelsis Dom, saaledis at dette hendes Egteskab iche skal være eller blifue hende (saafrembt hun sig ellers ved Guds forsiun herefter i et andet vill indlade) udj nogen Maader hinderlig, med meere hun for Retten agter at lade Demonstrere og tilkiendegifue. Thj udj hans Kongl. Majts høje nafn Kald og Varsel gifues Eder meer bemelte Andreas Gyldenrod ved denne Citation, som for Eders herpaa stedet sidste hafte Logemente forkynt blifuer, Citantinden eller hendes beskichede, for os udj Consistorio, som holdendes vorder her i Christiansands domb-Capitul d. 17 Juni førstkommende at møde eller møde lade, til sagen at svare, og ellers indgifue huad i fornøden eragter, da udj sagen skal blifue Kiendt og Dømbt, hvis Lov og Rett er gemæs.

Christiansand d. 2 May A^o 1707.

C. F. Powisch.
(L. S.)

J. Bircherod.
(L. S.)

Dernest fremblagt i Retten et tingsvidne af følgende Indhold.

Kongl. Mayts Byefogit Niels Jenssen udj Christiansand, Byeskriver sammesteds Ebbe Fridrich Pedersen — — — Giøre Vitterligt at Aar 1707 Onsdagen dend 16de Martij, Da een Ordinaire Ret paa bemelte Christiansands Byeting blef administrerit

Samme Tid Comparerede Svend Svendsen, som hafde formaaed 2de Borgere og Dannemænd her i Byen, Nembl. Johannis Eldermand og Bent Thommesen, at give deris sandferdige Vidnisbyrd, og tilstaaelse, hvad dennem kand være bevist, om ermelte Svend Svendsens Kierestes søster Elisabeth von der Burg, om hendis forhold, udj hendis Mands fraverelse, saavel som og at give tilkiende, hvor lang tid det kand være siden Manden Rejste bort fra hende, med videre Deres her i Retten gjorde forklaring, saaledis at fornefnte Elisabeth von der Burg var gift med een Leutenant fra Stochholm, Nafnl. Andreas Gyldenrod, og hand een 14ten Dages tid effter de hafde hæft Brøllup, drog bort fra hende, og siden dend tid nu paa een 10 Aar, haver de ingen Bref eller Wisse tidinger haft fra hannem, Og Jmidlertid kunde de med Sandhed

bekreftte, at hun sig saaledis haver skichet, som det een Erlig kone Vel Eigner og Andstaar bør, huorpaa de deris Eed aflagde.

Derpaa Jndgaf fornefte Svend Svendsens Kierestis Skriftlig underskrefne Kundskab, Som saaledis lyder

Høytærede Hr. Byefogit
Sr Niels Jenssen.

Som Jeg af min Søster Elisabeth Hermands Daatter von der Burg er ombedit, ieg hende mit Vidne om hendes lejlighed og forhold ville meddeele, saa er dette mit sandferdige Vidne derom, at bemelte min søster Elisabeth von der Burg blef gifft for 10 Aar siden med een Leutnant fra Stockholm Nafnl. Anders GyldenRod, og hand een 14ten Dages tid efter de hafde haft Bryllup drog bort fra hende, og siden har min søster ingen bref, eller visse tidende haft fra hannem, Men hun siden Sig udj Vort huus har opholdet, og Jmidlertid skichet sig Erlig og Vel, Dette er mit Sandferdige Vidne herom. Saa Sandt Hielpe mig Gud og Hans hellige Ord, Christiansand d. 16 Martij A^o 1707.

Barbra Svend Svendß.

Derefter var fornefte Svend Svendsen, om alt dette et louligt og v-willig tings Vidne begierende, som hannem af Retten til sandheds bestyrkelse bevilget blef; At Saaledis her for Retten Passerit er som forskrevet staar bekrefttes med hender og hostrøgte Zignetter Actum Anno die et Loco ut supra.

Nilß Jensßen.

E. F. Pedersen¹).

Endelig blef i Retten Producerit sognepræstens attest af følgende Indhold.

Det er nu over 10 Aar at sagsøgerinden Elisabeth van der Burght har savnet sin Ægtemand nafnl. Andreas Gyldenrod, huilchen kort tid efter deris Brøllup, som skeede herudj Christiansand A^o 1697 den 11 Martii, er bortrejst fra hende, og siden, saavit mig er beviist, aldrig er kommen til hende igien. Jmidlertid har hun levet udj Meninngheden som een u-forargelig Christen, indtil nu hun har forseet (sig) med u-tidig Lejermaal. Det Bevidner ieg udj sandhed.

Christiansand d. 1ste Junii 1707.

Olle Hanßen Bagger.

Derefter var fuldmechtigen een Skilsmisse Domb paa Citantindens Veigne begierendes, Eifter stefningens formelding.

Dend Indciterede Andreas Gyldenrod blef 3de gange lydelig paa-Robt men ingen for hannem svarede.

Dommen er indført i en egen Protokol, men denne Protokol existerer ikke længere. Sagens Udfald synes dog ikke tvivlsomt.

¹) Under Navnene er Seglenes Plads antydet ved et 10 Gange skrevet (L. S.).

Børn af dette Ægteskab har neppe Løjtnant Gyllenroth haft, da dette vistnok vilde været nævnt i Sagen, eller de maa være døde smaa. Desværre begynder ikke Ministerialbogen for Christiansand før 1734, saa deraf ingen Oplysning kan erholdes.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal 1.

1) *Alexander Gorm*, Herredsfoged i Bjerre og Hatting Herreder ved Horsens 1720—1725, blev dømt til at have sit Embede forbrudt, ved Dom af 18 April 1725. Hvor er han senere kommen hen, og når og hvor er han død? Hvad hed hans Hustru? Han var en Tid Amtsforvalter i Nysted på Lolland; han havde i det mindste 3 Børn, nemlig: 1) *Mette Elisabeth Gorm*, født i Nysted 11 Juli 1709. 2) *Claus*, født i Nysted 23 Juli 1711. 3) *Birthe Marie*, død i København (ifølge Frue Kirkes Kirkebog) 1718, begravet 13 Oktober 1718. Havde han flere Børn? Deres senere Skæbne?

2) Ifølge Kirkebog for Holbæk Købstad viedes hjemme i Huset 27 April 1735 den hæderlige og vellærde Matthias Aareby, Aftensang-Prædiker i Holbæk og Jomfru *Mette Elisabeth Gorm*. Er hun identisk med ovennævnte Datter af Alexander Gorm?

3) Ifølge St. Hans Sogns militære Kirkebog for Odense, blev ærlige og mandhaftige *Jens Jørgensen Gorm* trolovet med ærlige og gudelskende Pige Mette Christine Hansdatter; de blev viede 18 Oktober 1765. Han var Curassier ved det Holstenske Regiments Liv Eskvadron. En Datter blev født 5 Oktober 1766, døbt 7 Oktober: *Else Cathrine*. Blandt Fadderne: *Ellen Gorm*. I samme Kirkebog nævnes *Claus Jørgensen Gorm* som Forlover ved Jens Gorms Bryllup. Jens Gorm forekommer som Fadder 1775. Kan nogen give videre Underretning om disse Personer?

P. J. N. Spandet,

Sognepræst for Hjortslund og Kalvslund.

Spørgsmaal 2.

Valentin Lorentz var i 1685 forstander for navigationsskolen i København. (H. G. Garde: Den dansk-norske sømagts historie s. 322).

For nærmere oplysning om denne mand vilde jeg være taknemlig.

Måske er han identisk med den Valentin Lauritsen (Slee), der døde som borger i Korsør $27\frac{1}{2}$ 1692 og var født i Kvinherred, Søndhordland, Norge ca. 1630, søn af lensmand der Laurits Samsonsen (Slee) og hustru Kirstine Ivarsdatter Ebna, datterdatter af Kristofer Trondssøn Rustungs datter Kirstine.

Chr. Løvvig, lensmand.

Førde i Søndhordland, Norge.

Spørgsmaal 3.

Kan nogen give yderligere Oplysninger om den i Nyerups Literaturlexicon nævnte *Ivar Ullensvang*, født i Ullensvangs Prestegjeld i Hardanger 1733, rimeligvis Søn af Forpagteren paa Ullensvang Prestegaard?

E. A. Thomle, Rigsarkivet, Christiania.

Spørgsmaal 4

Den 27 Maj 1739 ægteviedes i Københavns Trinitatis Sogn Kirkeinspektør i Dronningborg og Skanderborg Rytterdistrikter i Nørre Jylland *Troels Bertel-*